נח: הוציאו לו פרק חמישי יומא

מתני' [1]ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד [2]מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית [3]מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון [4]משם [5]היה גומר על מזבח הפנימי רבי אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא [6]ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלה למטה הזה [7]על טהרו של מזבח שבע פעמים [8]ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון [9]ושל מזבח החיצון היה שופך אל יסוד דרומי [10]אלו ואלו [11]מתערבין [12]באמה ויוצאין לנחל קדרון [13]ונמכרין לגננין לזבל [14]ומועלין בהן:

גמ' תנו רבנן ויצא אל המזבח מה תלמוד לומר אמר רבי נחמיה לפי שמצינו בפר הבא על כל המצות שכהן עומד חוץ למזבח ומזה על הפרוכת בשעה שהוא מזה יכול אף זה כן תלמוד לומר ויצא אל המזבח היכן היה [2]לפנים מן המזבח תניא אידך לפני ה' מה תלמוד לומר אמר רבי נחמיה לפי שמצינו בפר ושעיר של יום הכפורים שכהן עומד לפנים מן המזבח ומזה על הפרוכת בשעה שהוא מזה יכול אף זה כן תלמוד לומר [2]מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד אשר באהל מועד: ריקרא ד ז 3. עומד על שנים עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים נגבה ושלשה פנים מזרחה והיום עליהם מלמעלה וכל אחוריהם ביתה: דברי הימים ב ד ד

מתני' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד. משום דסבירא ליה להאי תנא הקפה גרגל כדאמר בגמרא [15] וכל מתנה ומתנה היתה בקרן שלפניו וסמוך לו ולריך ליתן מלמעלה למטה כי היכי דלא נמוסיף ומי אפשר לגדד ראשי אצבעותיו למטה ולעמה למעלה ולעל כרחו ראשי אצבעותיו למעלה וכשהוא נותן באצבע כנגד מודה של קרן ונותן מתנה מרוכה ומשוכה אם מושך מלמעלה למעלה הדם זב לתוך בית יד כתותת שלו ולריך ליתן מלמעלה למטה נקט לשון מחטא ויורד. מחטא לשון ירידה היא כדאמרינן במנחות [סו:] נוטפת עולה ומתחטאת: **מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון.** דהייגו בקרן דרומית מזרחית כדתנן בתחילה מקומן [זבחים דף נג.], אם גומר על מזבח הפנימי ולטעמא אמרי' בגמ': **ר' אליעזר אומר.** לא היה מקיפו בגרגלי שהרי כולו אינו אלא אמה על אמה מרובעת וכיון שאין שלשת הקרנות סמוכות לו יכול ליתן מלמטה למעלה: **חוץ מזו.** שהוא עומד אצלה שהיא לפניו שאי אפשר לו לגדד ראשי אצבעותיו למטה אלא למעלה ולריך למשוך המתנה מלמעלה למטה אם מושכה מלמטה למעלה הדם זב לתוך בית יד כתנתו: **הוא על עהרו.** אחר שגמר מתנות הקרנות מזה עליו שבע פעמים דכתיב (ויקרא טז) והזה עליו מן הדם וגו': **טהרו.** מפרש בגמ' [16]: **של מזבח החיצון.** שירי דמי חטאות החיצונות היה שופך על יסוד דרומי וטעמא מפרש בגמרא [17]: **אלו ואלו.** דמיס החיצוני והפנימיים הנשפכים על יסוד מזבח העולה היו שותתין ויוצאין מן היסוד על הצלפה: **ומתערבין באמה.** סילון שבעזרה היולא לנחל קדרון: **לגננין.** בעלי גנות: **ומועלין בהן.** יש בהן איסור ליהנות בלא דמיס: **גמ' תנו רבנן וכו'.** הכי גרי' לה בת"כ [18] ויצא אל המזבח מה ת"ל אמר רבי נחמיה לפי שמצינו בפר הבא על כל המצות. הפונע בתוכיה לא יעבוד תמנה ועקלא לן במכילתא מוכתרתם אם המצות קרי בים אם המצות, לא תתתן לה עד שתתמין ותיקון [לעיל לג. וכעי"ז מגילה ה:].

מסורת הש"ס

[1] [ני' ירי' שם], [2] [פר' תריעו], [3] [לעיל טו. [זבחים לח.]], [4] [פסחים כב. ע"ז מד.], [5] [אל שהיה התחה אמה נקראת קן. רשב"ם פסחים קנ: ד"ה היכי], [6] [זבחים סב:], [7] [לעיל טו: ח: מה. סוטה טו: זבחים סב:], [8] [לעיל לב. [ומ"ש], [9] [לקמן נט.], [10] [מתני' פרשה ג], [11] [לעיל נב:], [12] [לעיל לא:], [13] [ל"ל לפוטה],

הגהות הב"ח

(א) יש"י ד"ה תנו רבנן כי' ת"ל מזבח קטורת הסמים לפני ה' כ"ל ומיכה אשר נמחק:

מוסף רש"י

אלו ואלו. שירי דם חטאות הפנימיות הנשפכין על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושירי דם חטאות החיצונות הנשפכין על יסוד דרומי. יוצאין מן היסוד ולצפה דרך שני נקבים קטנים ומתערבין באמה, סילון שהיה עוכר עוכר בעזרה, ויוצאין לנחל קדרון. כמו לנחל איתן, עמק (פסחים כב.). לזבל. לגל גניתיהן (ע"ז מד.). ומועלין בהן. לא קרבן תעילה קאמר, דאין תעילה בדם קדשים, אלא אסור ליהנות מהן אלא בדמים (שם) כלומר אסור ליהנות מהן בלא דמים מפני שהן של הקדש (פסחים כב.). עד דנפיק מכוליה מזבח. אלא יעמוד כן המזבח לפרוכת בשפת מתנות המזבח אלא כן המזבח ולפתח ולגד המזבח (זבחים פא.). אין מעבירין על המצות. הפונע בתוכיה לא יעבוד תמנה ועקלא לן במכילתא מוכתרתם את המצות קרי בים אם המצות, לא תתתן לה עד שתתמין ותיקון [לעיל לג. וכעי"ז מגילה ה:].

רבינו חננאל (המשך)

אקרן (דינא א') [שיצא] ליה חוזר ומזה בהוא דאיתייב בה ברישא. ומהניתין שייכא כר' יוסי הגלילי וכר' אבל מזבח החיצון תנן וכבש היה לדרומו של מזבח, לפיכך כהן שעולה להזות בשעולה בכבש שהוא לדרום פונה על הסובב ומקיף בו ומימינו למזרח, וכי פגע ברישא בקרן מזרחית דרומית פגע ומתחיל להזות עליו, ומהלך עוד וימינו למזרח, עד שמגיע לקרן מזרחית צפונית, ומזה אחריה (מזה) בקרן צפונית מערבית, ואחריה בקרן מערבית דרומית נמצא מקום שהתחיל במזבח החיצון והוא דרומית מזרחית, שם ר' יוסי הגלילי גומר במזבח ההוב. הניחא לר' יוסי הגלילי מקיף דרך ימין אלא לר' עקיבא מאי טעמא מקיף דרך שמאל, נימא בדרמי בר יחזקאל פליגי דאמר יס שעשה שלמה היה עומד על קטרת הסמים (ו) (אסר) לפני ה' ואין הכהן לפני ה' הכי גרסינן נמי להן גבי פר כהן משיח בת"כ. והכי פירושה דתרוייהו וילא אל המזבח מה תלמוד לומר היה לו לכתוב וכפר על המזבח אשר לפני ה' מה ת"ל ויצא אמר רבי נחמיה לפי שמצינו בפר כהן משיח ופר העדה שהכהן עומד חוץ למזבח כשהוא מזה הזאות שעל הפרוכת ואינו עומד בין המזבח לפרוכת כדקתני בהן אידך לקמן תלמוד לומר ויצא אל המזבח למדנו שעד עכשיו היה עומד בפנים מן המזבח תניא אידך גבי פר כהן משיח ופר העדה שהכהן עומד מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים יודע אני שהיא לפני ה' מה תלמוד לומר לפני ה' ואין כהן לפני ה' המזבח מפסיק בין הכהן לפרוכת בשעת מתן הקרנות וכשהזה על הפרוכת נאותו מעמד עצמו היה שהרי לא נאמרה ביתתייס למדנו שהיה עומד חוץ למזבח ומזה ואם תאמר והלא לא כתיב אשר לפני ה' ואיכא למימר דאתמיה קאי והכהן לפני ה' אי אפשר לומר כן שהרי כפר העדה נאמר אשר לפני ה' ועל כרחך אמזבח קאי ועבודת שניהן היה שוה: **מכיון מתחיל מקרן מזרחית דרומית.** קסבר שתי פרוכת היו והחיצונה פרוסה מן הדרום כדתנן במתניתין [1] וכשיגיע מבית קדשי הקדשים דרך הדרום הזה על הפרוכת וכשהגיעים בא לו למזבח לדרומית מערבית שהיא ראשונה לו ושם לא היה נותן כדאמרינן לקמן דנעיגון וילא עד דנפיק מכוליה מזבח לפיכך יולא למזרחית דרומית ומתחיל שם ומחזיר דרך שמאל למערבית דרומית ולקמן פריך לקוף דרך ימין: **ר"י הגלילי אומר כו'.** סבר לה כרבי יוסי דתנני' [2] דאמר לא היתה שם אלא פרוכת אחת ופרוסה מן הצפון וכשגמר מתנות פנים ויצא דרך הצפון פגע תחילה בצפונית מערבית דמזבח ושם לא נתן עד שיצא וכא לו למזרחית לפונית ונותן שם ומחזר לצפונית מערבית דרך ימין: **דכולי עלמא וכו'.** דהא ע"כ מן המערב הוא בא וכמערבה של מזבח פוגע תחילה: **לימא.** רבי עקיבא שמקיף לשמאל ורבי יוסי הגלילי המקיף לימין בדרמי בר יחזקאל קא מיפלגי: **עומד על שנים עשר בקר.** כיס של נחושת שעשה שלמה כתיב שלשה פנים [3] (לפון) וגו' (דה"ב ד) מקבלת זה מונה והולך דרך ימין. המקיף את היס וכא מצפון למערב ולדרום ומדרום לצפון ומדרום לדרום דרך ימין מקיפה: **דרך ימין למזרח.** לא שייך למתני הכא לומרה אלא בתוס' זבחים ד"ה ומתנה לה להא מתניתא ל הכנס שהוא בדרום והעולה לו ופונה לימין למזרח הוא פונה ומגיע ריהטות דהיה גירסא נקיט לה בכולה הש"ס: ומי

ר"ב בקר. שלשה פנים בצפון כ"ר. הא לדת שכל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין לפזרח. ר' יוסי הגלילי אית ליה דרמי בר יחזקאל ור' עקיבא ליה. ודחי לא כולי עלמא אית להו הא דרמי דכי אמר רמי בחיין. ר' יוסי הגלילי סבר לפונים פנים מחוץ, ור' עקיבא סבר לא לפונים פנים מחוץ. למת מחייבו דרך שמאל איבעי דרך ימין נמי ליעבוד. ומשנינן ר' עקיבא אמר לך מן הדין להזות בתחילה בקרן מערבית דרומית שבו פגע בתחילה בצאתו מן קדש הקדשים, ונתחייב להזות בו כרש לקיש דאמר אין מעבירין על המצות, ומאי טעמא לא מדי התם, דרחמנא אמר ויצא אל המזבח עד דנפיק מכוליה מזבח והדר מדי. הילכך מדי ברישא בהוהא קרן דנפיק ליה מכוליה מזבח, והוא דרומית מזרחית, והדר מדי בהוהא קרן דאיתייב ביה ברישא וההוא קרן דרומית מערבית.

ו) נראה דל"ל ד"ל ולא אל המזבח.

תוס' ישנים

ש"מ דחלקיהו קרא והכי קאמר כפתוך והלא כבר נאמר כו' וכן כפר' ר"מ ומקשינן רבי יונתן ולא ר' יאשיה ובהדיא אמעינן ליה ב"ג דלא כתיב אחדו כתלן דכתיב יחדו דמי ומינן כיון דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר ש"מ דחלקיהו קרא. מ"ר: אפילו מיתמא ר' יונתן כו'. דוקא כמתערבין לקרנות פליגי הכי תנאי אבל בשנם בחאות אחרונות שעושה על טהרו של מזבח מודו כולי עלמא דמתערבין יהא דכתיב ס' התערבות (דף פא.); איכא תנאי דלא כנו למלף מהני קראי דאין מכנלין זה את זה ולא מין במינו בטל אלא מקראי אחריני וקאמר התם דאיתנו פגיעה לזו אלו ולפי מיניה ולף גב בן דעל עוהרו של מזבח מתערבין התם הייגו טעמא משום דלא כתיב ומדם השעיר ריב"ל אלף נרלך עיון מנא לן דמתערבין בעהרו של מזבח: שאני התם דכתיב אחת. כפ"ק דשבועות (דף יד.) דרש כפרה זו לא תהא אלא אחת אחת כשנה מיכפר על קרבנות (פסס) אחת ומתחת כשנה מפיק כפרה אחת מכפר ואינו מכפר שתי כפרות הנהו ברצות דרש מדמכיהנו לוכפר אבל הכא דרש מתמעטות דאחת: (ע"ש שייך לדף מז ע"ב)

אחת ולא שתים מדם הפר. ופת"ר ומי ס"ד שיתן שתים על כל קרן ר"ל המיירי כגון שנשפך דם הפר והביא אחר שלא יתחל אלא ממקום שנפסק וכדאמרי רבי אליעזר ור"ש בפיקרתן ואמרינן לקמן דטעמא משום דכתיב חטאת אחת ולא שני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com